

AC-3603-A Seat No. _____
M. Phil. (Education) Examination
April / May - 2003
Technology of Teaching : Paper - A
(Optional)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

- સૂચના : (૧) પ્રશ્નો કાળજીપૂર્વક વાંચો અને ઉત્તરો મુદ્દાસર લખો.
(૨) બન્ને વિભાગના ઉત્તરો અલગ-અલગ ઉત્તરવહીમાં લખો.

વિભાગ - ૧

- ૧ (અ) અને (બ) બન્નેમાંથી એક-એક પ્રશ્નનો ઉત્તર લખો. દરેક ઉત્તર આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં લખો :
- (અ) “શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી શિક્ષણમાં કાન્તિ છે.”-આ વિધાનની ચર્ચા કરો. ૧૫
શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીના ઉપયોગમાં કયા અવરોધો છે ?
- અથવા**
- (અ) સ્કિનરની દૃષ્ટિએ અધ્યયન એટલે શું ? તેમની દૃષ્ટિએ અધ્યયન શી રીતે થાય છે ? સ્કિનરના અધ્યયનના સિદ્ધાન્તના શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી માટેના શા ફલિતાર્થો છે ? ૧૫
- (બ) અભિકમિત અધ્યયન એટલે શું ? તેના વિકાસમાં પ્રેસી અને કાઉડરના ફાળાનું મૂલ્યાંકન કરો. ૧૫
- અથવા**
- (બ) તન્ત્ર અભિગમ (સિસ્ટમ એપ્રોચ)ની સંકલ્પના શૈક્ષણિક ઉદાહરણ દ્વારા સમજાવો. ૧૫
- ૨ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો. દરેક ઉત્તર આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં લખો : ૨૦
- (ક) શિક્ષણનાં માધ્યમો તરીકે ઓવરહેડ પ્રોજેક્ટર તથા ટેપરેકોર્ડરની મર્યાદાઓ જણાવો.
- (ખ) શિક્ષણમાં માધ્યમોના ઉપયોગનું મનોવિજ્ઞાન સમજાવો.
- (ગ) અધ્યયન અને અધ્યાપનના સ્વયંભરણ (સાઈબરનેટિક્સ)ના સિદ્ધાન્તો જણાવો.
- (ઘ) માર્કોટીચિંગનાં સોપાનો ટૂંકમાં વર્ણવો.
- (ચ) અધ્યયન પ્રત્યે ગેનેનો અભિગમ શ્રેણિક શી રીતે છે ?
- (છ) વિકાસશીલ દેશોમાં શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની શી ભૂમિકા છે ?
- (જ) શિક્ષણમાં પ્રત્યાયનનો અવરોધ શા માટે થાય છે ?

વિભાગ – ૨

- ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો. દરેક ઉત્તર આશરે ૪૦૦ ૨૦ શબ્દોમાં લખો :
- (અ) ઓસુબેલના સિદ્ધાન્ત અનુસાર અધ્યયનના પ્રકારો સદષ્ટાન્ત સમજાવો.
- (બ) અધ્યાપનની પ્રયુક્તિઓ તરીકે સેમિનાર, સિમ્પોઝિયમ, તથા જૂથ-ચર્ચા વચ્ચેના તફાવતો સમજાવો.
- (ક) કમ્પ્યુટર આધારિત શિક્ષણમાં પ્રત્યાયનના ઘટકો અને પ્રકારો વર્ણવો.
- ૪ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો. દરેક ઉત્તર આશરે ૨૫૦ ૩૦ શબ્દોમાં લખો :
- (ક) કમ્પ્યુટર આધારિત શિક્ષણનું મહત્ત્વ સમજાવો.
- (ખ) તમે શૈક્ષણિક માધ્યમોની પસંદગી કેવી રીતે કરશો ?
- (ગ) ભાવાત્મક ક્ષેત્રના શૈક્ષણિક હેતુઓનું વર્ગીકરણ સદષ્ટાન્ત વર્ણવો.
- (ઘ) અધ્યાપનનાં પ્રતિમાનોના ઉપયોગની મર્યાદાઓ સમજાવો.
- (ચ) ભારતમાં શૈક્ષણિક ટેલિવિઝનના કોઈ એક કાર્યક્રમની સમીક્ષા કરો.
- (છ) શૈક્ષણિક માધ્યમોના વર્ગીકરણ માટેની નિમ્ન અને ઉચ્ચ ટેકનોલોજીની યોજના સમજાવો.
- (જ) અધ્યાપનના કાર્યનું વિશ્લેષણ એક ઉદાહરણ દ્વારા કરો.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Read the questions carefully and write your answers precisely.
- (2) Write answers of **each** section in a **separate** answer-book.

SECTION – I

- 1** Write the answer of **one** question from both (a) and (b). Write each answer in about **750** words :
- (a) “Educational technology is a revolution in education”. **15** Discuss this statement. What are the resistances to the use of Educational Technology ?

OR

- (a) What is learning according to Skinner ? How does learning occur according to him ? What are the implications of Skinner's theory of learning for Educational Technology ? **15**
- (b) What is programmed learning ? Evaluate the contributions of Pressey and Crowder to its development. **15**

OR

- (b) Explain the concept of systems approach with an educational example. **15**
- 2** Write the answer of any **five** questions from the following. Write each answer in about **150** words : **20**
- (a) State the limitations of overhead projector and tape recorder as educational media.
- (b) Explain the psychology of using media in education.
- (c) State the cybernetic principles of teaching and learning.
- (d) Describe in brief the steps of microteaching.
- (e) How Gagne's approach to learning is hierarchical ?
- (f) What is the role of educational technology in developing countries ?
- (g) Why there is distortion in communication in education ?

SECTION - II

- 3** Write the answers of any **two** questions from the following. Write each answer in about **400** words : **20**
- (a) Explain with examples the categories of learning according to Ausubel's theory.
- (b) Explain the differences among seminar, symposium and group-discussion as teaching techniques.
- (c) Describe the elements and types of communication in Computer Assisted Instruction (C. A. I.).

4 Write the answers of any **five** questions from the following. Write each answer in about **250** words : **30**

- (a) Explain the importance of Computer Assisted Instruction.
 - (b) How will you select educational media ?
 - (c) Describe the taxonomy of instructional objectives of the effective domain with examples.
 - (d) Explain the limitations of the use of the models of teaching.
 - (e) Review any one instructional television programme in India.
 - (f) Explain the low and high technology scheme of the classification of educational media.
 - (g) Analyze a task of teaching using an example.
-